Број 177. У Новом Саду у недељу 5. августа 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за цела године 2 круне, за целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

»Сазив сабора« . . .

[У очи велико-бечкеречког збора.]

У онај мах, кад ови редови стигну у Велики Бечкерек, велики автономни збор почеће већ да се скупља . . . Сретно!

Тренутак у коме се састаје овај народни збор и сувише је озбиљан. Овако како је данас, дуго се за цело не може. Под овим стањем пати автономија наша, а пати и државни углед. Време је, да се томе учини крај!

Смишљено, озбиљно и достојанствено, претресаће автономни збор наше црквене и просветне прилике. Али он без сумње неће муцати ни увијати, него ће отворено, мушки и одлучно изрећи оно, што треба да се каже. Ако ће да буде лека и да се окрене једном на боље, то мора да буде први услов. Отвореност у политици, био је увек најбољи пут.

Већ из самог програма велико-бечкеречког збора види се јасно, око чега ће се врсти одлуке његове. Главно начело је: „Сазив нашег народног црквеног сабора.“

Ако ће да буде боље, с те се стране и мора почети одмотавати замршено автономно клупче. А и иначе је питање о сазиву сабора најзгодније, да се на њему докаже, да ли се према нами врше одредбе закона или не?

О многим питањима може баш да се заступа и разно мишљење, о сазиву сабора не може. Јер има нечег рачунског, математског у тој ствари. Три је увек три. И највећи вештак у извртању, не може никад од 3 да прави мање или више. Уредба каже изрично, да се сабор у три године мора најмање једаред састати. А ево прође и четири године од последњег састанка. Не један но многи ратари долажаху и питаху: — Може ли то бити? И дај да видим својим очима, где је стављено у закон, да се сабор наш мора састати бар сваке треће године . . . Свет не може лако да верује, да се у тако крупној ствари може дешавати и — мимо закона.

Но, погрешно је мислити, да је са сазивом сабора све учињено. Не треба да идемо далеко, већ само да се зауставимо на историји последњег сабора, од 1897. године. Шта вреди, што је тај сабор сазван, а није могао да учини ништа? Томе је сабору већ при сазиву његовом понуђена — чаша отрова. Ил да је испије, ил ако је одбије, нека и даље остане жедан рада. Сабор је — одбио. А кад би завирили у историју многих других наших сабора, уверили би се, да је и њима онемогућен успешан рад.

Нами треба сабора, не форме ради, не само зато, што у саборском устројству пише 3, већ зато, да уреди и усаврши наше автономне прилике. Таквог сабора тражи народ.

Кад народ тражи сазив сабора, он тражи тиме поштовање, респектовање наше автономије у опште. И тражи на место сметања, ону заштиту, коју с правом може и мора тражити од државних власти. То су питања, која стоје у свези са сазивом сабора и која се не могу одвојити.

Ово је уверење проникло цео народ наш, до дубина његових. За ова начела устају сви самостални синови нашег народа. У томе нема цепања, а да је тако, то смо најбоље видели овом приликом. Сваки у нашем народу, који је покушао да се томе одупре, прегажен је и остао је — сам. Ни мало други, а не др. Илија Вучетић не би био у стању да заустави оваки покрет под ма каквим изговорима...

Но да не говоримо више дуго о овоме. Наша реч би се и онако изгубила, јер — народ има реч.

И опет: нека је сретно! И нека би била од успеха народна реч! Глас народа, глас сина Божијег!

Автономни збор у Вел. Бечкереку.

Последњи фишек „Браников“ против велико-бечкеречког збора. „Браник“ је опет пун пунцит против велико-бечкеречког збора. У оводном чланку вели, да је тај збор — излишан. Но кад буде време, онда ће људи око „Браника“ већ учинити што треба. Како „Браник“ разуме „згодно време“, види се и из овога. Ужасно му је криво, што Новосађани путују засебном лађом на збор, па пита: Зашто се креће та лађа у 9 сати у вече из Новог Сада, зашто се не креће дању? Врло добро! Кад би Новосађани спали на то, да слушају савете „Браникове“, па да се крену дању, стигли би таман доцне по подне, кад је збор био и — прошао. Је ли то згодно време? Или зар хоће „Браник“ да се крену Новосађани на дану, па да стигну у ноћ у Бечкерек?! Као што се види, ти људи показују чак и на ситницама, колико су промућурни и уму да одреде — време.

Но, то су све ситнице, према ономе, што сад долази. „Браник“ бајаги из вел.-бечкеречке околине пише: „Нама изгледа цео тај радикалан збор као једна проста демонстрација, која никакве озбиљне подлоге и сврхе нема, **те није чудо, што се овде разносе гласови, да чланови наше странке** (присталице „Браника“), **у Бечкереку и околини мисле тога дана аранжирати у Вел. Бечкереку контра-демонстрацију у том смислу, да протестују против обмане употребљене против њих у овој ствари“.**

Дакле, ово је последњи фишек „Браников“. Он на свој познати „фини начин“, позива своје једномишљенике из Великог Бечкерека и околине, да ако могу, приреде истог дана проту-демонстрацију, само да се увери отац Георгије, како они уму да кваре оно, што се оцу Георгију не допада. Што би при таквом збору и протузбору могло да дође међу синовима једног и истог народа до туче и крви, то је „Бранику“ девета брига. Но срећом, Бог није дао прасицима рогове, вели наша народна пословица, јер би чудо нарадили. Па срећом, нема ни „Браник“ снаге, ни присталица, који би могли послушати и помоћи га у овој његовој „борби за народну ствар.“

И што је најзанимљивије, честити „Браник“ оставља ту демонстрацију Бечкеречанима и околини, а он и његови најближи имали би толико памети, да не оду, па да гледају из прикрајка. Ако хоћете господо контра-зборове и контра-демонстрације, изволте и ви тамо, па водите. И ако вам је онда до тога стало, да та демонстрација мирно прође, ви је удешавајте

ПОДЛИСТАК.

„ПОЂИТЕ, ДЕЦО, У ДОБРИ ЧАС ПОШЛИ“...

— Напред! На збор! На договор!

Још за који не дан, но сад већ час, па ће на многим местима овостраног Српства, да се захори оваква команда.

И ко је Србин и српског колена, а може му бити, неће жалити ни труда, ни трошка, но ће и орно и вољно, да се вијне према Бечкереку, у братски загрљај, на братски збор и озбиљан договор.

— Напред! На збор! На договор!

Како су звонке, како примамљиве те и такве речи! Како ли се слатко човек осети у души, кад може, да се одазове овом и оваквом позиву. Како ли је узвишен онај тренутак, кад отац сина, жена мужа, сестра брата свога испраћују на пут, на место, где ће ови да се по могућству одуже роду своме, учине што могу, за општу и заједничку ствар народну. Благо оном, којем је дато, да се вазда и увек орно и вољно, одзива оваквим позивима рода свога. А благо и мени, који сам већ доживео таквих тренутака, од којих ми нарочито слатка успомена трепери у души и данас, кад год се сетим највећег збора народнога, збора на цветни четвртак у години 1894. а на који ме у очи поласка испратио с најбољим другом мојим, а својим сином, наш никад незаборављена деда Влајко с речма:

— Пођите, децо, у добри час пошли. Многи и светли и мрачни векови су прелетали летом поврх српских гора и планина поврх српских поља и долина — поврх главе Србинове.

И светли векови видеше у своје време много, небројено пута Србе на окупу, на збору и озбиљну договору.

И после сваког таквог народнога збора, видеше ти векови, и небројено великих и славних дела Србинових, видеше неувелим венцем славе и победе, окићену главу Србину.

Па и кад минуше светли векови, кад наступи доба мрака и ужаса, кад наступише мрачни векови српског робовања — и онда је Србин збор зборио и увек се договорио, како ли ће себе да одбрани, од зла да сачува и на добро да упути.

Пространа дворишта светих српских манастирских и световних храмова, поједине шуме и дубраве — кад би нам причати знале, могле би нам дуго, врло дуго причати, о сваковрсном збору и договору српском. А многа бојна поља, небројени бојн и мегдани, могли би нам причати само о безбројним великим делима Срба јунака, наших дичних српских предака.

Истина, од онога чемернога дана, кад је српско пропануло царство, на Косову, пољу јадовиту, и за цело црно доба српског робовања, на листовима историје светле српске прошлости — беше овде-онде исписано и по неко дело-недело, овог ил' оног српског издајника. Но, шта ли ће малени број црних и подлих тих српских кукавица, спрам огромног броја неумрлих српских јунака, који на Косову и после Косова у векове, бише и падоше, за српску веру, за српско име, за српску слободу?!

На жалост рода Србинова, и данас је, децо, у нас Срба синьих кукавица, несмелица, претваралица и спекуланата, који не живе свог рода ради, но себе ради, своје сујете ради, свог џепа и трбуха ради. И данас је, на жалост, у Срба несрећних синова, — који неће збора, неће договора, јер у збору не виде личне користи за себе, не налазе хране, за, и онаку велуку, сујету своју.

Да, ал' гробови небројених српских бораца и мученика за веру и име српско, они нам довикују — и ко је Србин прави, тај их и чује —

— Презрите, Срби, своје Бранковиће, одгурните сваког свог издајника у страну, па хитајте на збор и договор, јер

„. . . . . .
Мутне су ноћи те:
На бурном мору плови
Све благо наше, све.
Већ језик од стра неми,
А име ветар тре,
И вера већ се сумња —
Ах, ко ће пасти пре!“

— Да, на збор! Јер без збора нема договора. Без договора не може бити сложна рада. Без слоге не ма друштва ни јунаштва, ни јуначких дела, нити славне победе. А без победе не ма живота, развића, ни напретка. Без по-

тако, а ако би хтели што друго, пошгено је, да се и ви нађете тамо.

Но срећом, неће бити од тога ништа. Оне сиње кукавице око „Браника“ знају од вајкада, само да потпуштају друге, да ваде за њих кестење, те сами за цело не мисле ићи на контра-зборове и демонстрације, а у народу нема више ни међу либералима 20 људи, који би били толико заслепљени, да би се руководили пакосним и неродољубивим саветима „Браниковим“.

Да је велико-бечкеречки збор сазван у цели, да издаје народна права, „Браник“ се за цело не би тако очајнички борио против њега.

Но, добро је, што се овом приликом сваки показао какав је, те да се једном потпуно познамо. „Не пада снег да помори свет, него да свака зверка покаже свој траг.“

*

Засебна лађа из Новога Сада у Т. Бечеј креће се из Новог Сада, сад у недељу 5. (18.) овог месеца, тачно у 9 сати у вече са агенције дунавског паробродског друштва. Ко није већ набавио подвозну карту може је добити на паробродској станици, у рестаурацију „Заплетала“ од сутра у недељу од 3 сахата по подне, па до 9 сахати у вече пред сам полазак лађе. Цена је од особе 4 круне. А од Т. Бечеја стаје карта до Бечкерека и натраг 2 круне и 20 потура.

*

Сиромах старац! Кад су пригоде патријарха Георгија изишле на видело, било је одмах по том речи, да је болестан и да ће се повући у мир. Отац Георгије је онда задигао мало мантију, као каква намигуша, те рече: — Каква болест? Нисам ја болестан; та могао би мало и поиграти!

Тако је било онда. Но данас, када се сазива велико-бечкеречки збор, и кад се све то више говори о скором састанку сабора, данас патријархови људи пишу с дана на дан по неком будимпештанском листу, како је отац Георгије стар, скр'ан, како су му дани избројани, те да се не би печалио „болестан старац“, не би требало док је жив ни збора, ни сабора, ничега...

Но, питамо ми: Кад би отац Георгије сигурно знао, да се због њега не сазива сабор, зар му не би била дужност да се уклони? Но, отац Георгије је час здрав као младић, час је „болестан старац“, како му кад треба, а автономија и црква му је двадесет-девета брига. Он сигурно мисли, црква и автономија је због њега, а не да је он због цркве и автономије.

беде иде се смрти на сусрет. А ко у гроб неће, но живота тражи, тај нека похита, да нађе и услове, који су му неопходно потребни за одржавање живота свог. А Србин, као такав, у земљама овим, може наћи услова за свој опстанак поред осталог само и једино у оквиру своје, својом драгоценом крвљу искупљене кућице, своје слободице, своје автономије.

И кад год је, децо, било, међу Србма сложна збора, договора, вазда је било и великих дела после тога, па и бољих дана и срећнијег живовања.

Дао би Бог, да и сутрашњи велики збор народни, буде од користи напаћену роду нашем.

А сад, и опет вам велим:

— Пођите, децо, у добри час пошли. И здраво се натраг повратили!...

И после тога, устаде старац и оде да одмара своје старе и утрођене кости, које су се толико пута кршиле и за добро рода његова.

А ја остадох са сином му Јоцом, да мислимо и премишљамо: Може ли тако олако пропасти народ, који има овакве дивне очеве и васпитаче деце своје?

Па како тада стекох веру, да крај оваквих очева, мора бити и ваљаних синова, који ће свагда бити пуни, не само одушевљења, но и чврсте воље, да и делом покажу, како ваља радити, кад се тиче опште народне ствари — и та ми вера и данас је тврда, јер и данас у очи збора бечкеречкога и гледам и слушам многе седе главе, где одушевљено довикују својој млађој Србадији:

— Напред! На збор! На договор! **К.**

Политички преглед.

Како је у Ст. Србији. Невино проливена српска крв још се пуши; рањаве руке од окова српских учитеља, попова и угледних Срба још су рањаве; још стоје парчад разривених српских кућа у Колашину и другде, још није оправљен ни похарани српски манастир, а Арнаути спремају се на нову пљачку, нова убијања. Како из Цариграда јављају, црногорски посланик Бакић, упозорио је порту, како арнаутске вође, већ искупљају разбојничке чете своје, да поново нападају на обезоружану српску рају. И порта је наравно обећала да ће учинити све што може, да тај нови покољ спречи. Та порта од увек то обећава, а обесни Арнаути од увек робе, пале и пљачкају јадну рају. Та пола Старе Србије већ је пусто. Раја је тамо или поубијана или се разбегла од јоних силних арнаутских зулума. И ако овако за дуго устраје, Срба у Старој Србији више неће бити, и онда ће порта сигурно стати обести арнаутској на пут и учунити тамо реда и мира. И просвећене државе европске сачекаће и то, јер они неће преврата на Балкану, они хоће тамо „реда и мира“. Та оне су и сад позвале одлучно порту, да у Старој Србији и Маћедонији начини већ једном реда и мира, а порта, она ће се одазвати и начинити „реда и мира“, како она мисли да ће по њу добро бити. Па и ко би се још замерао и свадио са портом, за оно мало српске раје у Старој Србији. Само да се ово и многима од њих не освети.

Рат између Енглеске и Транзвала. Писали смо већ о прогласу лорда Киченера, главног заповедника енглеске војске. Изнели смо, како у њему Киченер прети, да ће употребити најсуровије мере, да ће усташе стрељати, бурске жене, старце и децу стерати у оборе и т. д. И како је овај нечовечан и суров проглас узбунио јавно мнење у целом свету, енглеска влада се труди, да докаже, како има права да употреби те мере, јер Бури нису више „ратујућа странка“. Нарочито енглески министар насеобина Чемберлен, хоће то да докаже. Он је изнео у енглеском сабору, како се морају разликовати ратници и бандити. Да се Бури боре у одељењима, било би друго, но они се боре по њих неколико, а то су бандитске чете, они се по њих неколико провлаче кроз енглески убојни ланац, да пљачкају и убијају. Није првина да се Чемберлен дрско затрчавао. Нема сумње да би њему милије било, да се оно мало бурских војника, искупе, те изложе силним енглеским топовима и многобројној енглеској војсци да их ови разнесу и искасапе. Но ако се Бури боре у мањим четама, да су за то разбојници и бандити. Четнички ратови су већ познати у повесници ратовања и они не врђају међународносно право. Шпањолци су четничким ратовима силних јада задали и самом Наполеону. Бури једино могу извојевати своју независност и скршити свога моћног непријатеља само четничким ратовањем.

Но баш ове сурове, нечовечне и насилне мере, шкодиће највише Енглезима самима. Оне су и принудиле и Капланђане, и оне у Наталу и Бечуанији, да се дигну и придруже Бурима. Те нечовечне мере нагониће и Буре да издрже до краја у крвавој борби, јер их иначе чека живот који је гори и страшнији од саме смрти. И каквом би се човештву они могли надати од тако нечовечна и сурова непријатеља? Чемберлен је још покушао да докаже, како ће се и дивља црначка племена борити човечно. И навео је за пример, како су се човечно борили енглеске индијске трупе у Кини; бар исто тако човечно као и трупе осталих држава. Познато је већ каквом су се лозинком борили немачки војници у Кини, а познато је како се боре и владају и енглески војници у Транзвалу, и заиста дошло је време да се каже, да се неће ни дивљачка племена горе и суровије владати. И заиста са тога гледишта има Киченер право.

Енглези су и опет престали јављати о догађајима на бојишту, а то се увек само онда дешавало, кад је Енглезима рђаво ишло. Стигла је у Лондон само једна вест, како је у Капу прави дар мар и енглеска војска и енглеска полиција нису кадре да начине реда. Усташи пробијају кроз убојни ланац, и пљачкају и убијају енглеске грађане. Ова вест јасно сведочи да Енглези нису више господари Капа.

ДОПИСИ.

Турска Кањижа. У Турској Кањижи постоји од пре неколико година „српска турско-кањишка и јосифовачка дилетантска позоришна дружина“. Ту су дружину створиле честите занатлије овдашње у намери, да приређујући забаве, чистим приходом од тих забава набаве овдашњој доста сиромашној цркви потребних украса. Дружина је та до сада прилично напредовала. Набавила је себи и лепу бину а ове године је купила овдашњој цркви и лепу литију. Литија је лепа — али су дилетанти остали дужни, јер нису сачекали, да сакупе доста средства. Да би се тај дуг исплатио, науми удружена турско-кањишка омладина, да уз припомоћ некојих чланова дилет. позор. дружине приреди једну забаву са игранком. Чист приход од те забаве ићи ће на отплату литије. Но нашли су се неки, којима ни то није било по вољи, но омладина је знала да код нас тако то увек бива те се није ни осврнула много на то, него је енергично прегла, да уклони сметње и да до краја изведе похвалну замисао своју.

Да кажемо одмах неколико речи и о самој забави, која је била 4. авг. (22. јула). Омладина се бојала дефицита, јер су се позивнице због одоцњења штампарева могле разаслати тек на два дана пред самом забавом. Но ипак, како смо се изненадили сви, када у недељу стигоше гости из околних места а особито из Српског Крстура. На овдашње Србе се и онако не може много поуздати.

Позорница је била смештена у лепој и згодној башти једне гостионице. Красно је било погледати у вече у башти међу младим јелама лепу бину дилетантске дружине и још лепшу публику. Скоро све сам млад свет. Све сами ђаци женски и мушки, млади трговци и занатлије.

Представљали су два комада од Јов. Ст. Поповића: „Зла жена“ и „Женидба и удадба“, обе веселе игре. Сви су улоге лепо научили, а и доста добро су и приказивали. Дабогме, кад би човек гледао кроз наочари строгог критичара, нашао би доста ствари, чему би могао замерити, али не може се међу занатлијама и иначе међу лајицима ни тражити баш велике глумачке вештине.

После представе дошла је игранка. Весеље је било красно и трајало је дуго, док се не растадосмо сви весели и задовољни, — гости што су се добро провели, а приређивачи, што им је испало за руком, да скупе толико, да могу отплатити половину дуга литије.

Било је и добровољних прилога, што су приређивачи које при позивању које на каси, скупили.

Кањижанин.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. августа о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима је крајем јула истекла претплата, да изволе исту за времена, за месец август обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Конгрес мира. Врло многи спремни и виђени људи свију држава, који су увидели штете од ратовања, већ од више година састају се и саветују, како би се ратовању учинило краја. Ти људи држе сваке године један свој збор, и то сваки пут на другом месту. Сад у већем којем месту једне државе, други пут у већем месту друге које државе. Ти њихови зборови зову се: конгрес светског мира. И као што је на последњем конгресу утаначено, овогодишњи, а десети њихов конгрес одржаће се у Глазгову у Енглеској, 10. септ. о. г. п. н. И баш и с тога се са највећом пажњом очекује састанак овог конгреса да се види, шта ће конгрес у самој Енглеској рећи о рату с Бурима. Пре него што конгрес отпочне свој рад одржаће се у свима црквама Глазгова свечана служба у славу и корист мира. А сви ће чланови конгреса приредити и јаван опход кроз варош. Све ово ће без сумње по енглеску владу бити врло непријатно, а још највише оно, што ће конгрес рећи о том рату. Јер да неће рећи оно, што је по енглеску владу похвално, о томе је сигурно уверена и сама енглеска влада.

Пребегао у Црну Гору. Пишу нам са Цетиња: „Усљед неодољивих притисака и интрига Калајеве

владавине, ових дана емигрирао је из Босне г. Богдан Р. Милановић (у књижевности Богдан Крајишњик) грађанин и посједник из Бос. Петровца у Црну Гору. Исти је члан срп. правосл. босанске херцеговачке депутације која је поднела и трећи меморандум ради уређења црквено школске аутономије. Милановић се находи на Цетињу са својом супругом.“ — Ми ћемо се трудити да о овој ствари набавимо тачан извештај.

† Јован Г. Црногорац. Из Руме нам пишу: „У петак, 9. августа по н. к. о. г. умр'о је у Кленку, румском котару, Јован Г. Црногорац, трговац и закупник. Покојник је био добра и племенита срца. Српство је волео и поштовао, а свагда је пристајао уз слободоумна начела. Зато је и био присталица радикалне странке. Па нека му је лака земља, у коју је легао и вечан спомен међу пријатељима му и честитим људима!“

Туча у Кикинди. У Кикинди се догодио велики шкандал, о коме се прича у целој Кикинди, па и надаље. Ми ћемо изнети, како јављају о томе мађарски листови. Полузванични извештаји веле: Херцег од Браганце, у пратњи тројице официра и то грофова: Сајфрида, Котека и Халера пошао је из Сегедина на аутомобилу у Беодру, у посету грофици Карачоњ. У вече су касно стигли у Кикинду и одсели у један хотел да преноће. Херцег се одмах повукао у своју собу и легао. Остала гг. официри сишли су у кафану и пили. У близини њиховој, за другим столом, проваћали се грађани кикиндски и то: кикиндски градски начелник др. Живко Богдан, варошки одветник Александар Душ, варошки сиротињски отац др. Имре Роснер, учитељ Јован Хофман и директор штедионице Кандел. Један од официра је од једном ђипио, пришао учитељу Хофману и питао га, зашто непрестано мери официре. Хофман је одговорио да је кратковид, нашто наста трвење, које се испоставило у тучу. Полиција је учинила краја тучи. Хофман је сабљом рањен. — Толико званични извештаји, но мађарска штампа јавља опширније. Кад је један од официра осорно пришао учитељу, др. Живко Богдан је извинио учитеља, но официр је њему добацио: вадрац. После је било још свађе, која се изродила у тучу. Из кафане пренесена је туча на улицу. У тучи је др. Живко Богдан за гушу дочепао грофа Халера. Све се ово дешавало у 5 сати ујутру и силан свет је гледао овај шкандал. Дошло је дванаест варошких полицаја, да бране градскога начелника. Учитељ Хофман, који је јак човек, окомио се на грофа Халера, а овај је сабљом потегао и ранио по глави Хофмана. Халеру су и сабљу отели Полицији је једва пошло за руком да начини реда. Официри су одмах отпутовали. Поговара се да ће бити двобоја. Овако описују тај шкандал мађарски листови и већ се из тога описа јасно види, ко је започео ону ружну тучу. У нашим крајевима је то сасвим необично, да неко приђе туђем столу и пита: зашто ме гледате? У нас се то каже: тражити кавге, јер је код нас слободно гледати у човека. И сами мађарски листови признају даље, да је неко од гг. официра употребио реч: вад рац, и то у 5 сахати у јутру. Код нас ни у 11 сахати у јутру, на гладно срце не сматрају ту реч за врло ласкаву, а у 5 сахати у јутру у сред теревенке, увек је та реч у стању, да изазове тучу. Те туче између официра и грађана доста су честе биле, у чисто мађарским местима, а сада ево дођоше и до нас. Нема сумње да ће се о овој ствари још доста писати по листовима, и ми ћемо се можда још вратити на њу.

Концерат са игранком. Српски Учитељски Конвик у Новоме Саду уз суделовање певачкога збора Срба учитеља из митрополије Карловачке приређује концерат са игранком у Новоме Саду у суботу 11. (24.) августа 1901. год. За улазак се плаћа од особе једна круна. Чист приход намењен је Српском Учитељском Конвикту у Новом Саду. С погледом на племениту цел, добровољни прилози примају се са захвалношћу и изнеће се на јавност. Распоред концерта. I. део. 1. Председник Аркадије Варађанин поздравља госте. 2. „Пијмо вино“, речи Николе I., компоновао Алекса Шантић, пева мешовити збор учитеља и учитељица. 3. „Кол славен“, руска духовна песма од Бортњанскога, певају: Адам Чиплић, учитељ ст.-бечејски, Коста Златанов, учитељ бегечки и Ђока Михајловић, учитељ новосадски. 4. „Хајдук Вељко“ у народним песмама од Ст. Ст. Мокрањца, пева мушки збор учитељски. 5. „Ман'те ме ман'те“, од Драг. Брзака, декламује Коста Пешић, учитељ ст.-шовски. 6. „Приморски напеви“, од Ст. Ст. Мокрањца пева мешовити збор. 7. „Серенада“, четворопев од Маскањија, певају: Лазар Перић, учитељ томашевачки, Адам Чиплић, Љуба Милованов и Светозар Пирошки, учитељи старо-бечејски. 8. „Падајте браћо“, од Гв. Хавласе, пева мушки збор. II. део. Игранка по утврђеном распореду. Концерат ће бити у новоподигнутој отвореној дворници у башти варошке рестаурације К. Заплетала на паробродској станици. Почетак је концерту у 8 сати у вече.

Концерат са игранком, приређују српски ђаци у Митровици у недељу, (на дан рођења Њ. В. цара и краља) дана 5. (18.) августа 1901. у корист српске грађанске читаонице у дворани Српског Дома.

Заразне болести. Пишу нам из Митровице: У Митровици је овладао дифтиритис и шарлах, многа деца болују, у декојој кући леже по двоје и троје болесне дечице. Лекари су ревно приионули да болести на пут стану.

Кратке вести. Настојатеља благовештенског манастира у Њижњем Новгороду, архимандрита Аркадија, удавили су неки зликовци у ћелији му и однели из писаћег стола му 1000 рубаља и многе драгоцености. — На штајерско-крањској међи било је у прошли понедељак жестока земљотреса. — У Гајдобри (Бачка) беше јуче, у петак, велика туча, која је у млево сатрла сав кукуруз. — Наследник немачког престола стигао је дана, у суботу, у Лондон.

☛ **Због празника Преображења изићи ће идући број нашег листа у четвртак.**

Код „Браника“...

Био сам јуче код »Браника« да га питам: Какво ли се то изненађење спрема на бечкеречком збору? Волео бих да чујем унапред, а он сигурно зна, кад је о томе писао, па ће казати.

Кад уђох у предсобље, чујем, да је сиромах »Браник« болестан. У грозници је па му међу хладне облоге на главу, а међу му и кашице под језик, јер га је угануо, кад је онолико говорио против вел. бечкеречког збора.

— А шта се то догодило г. Павле, са нашим уваженим »Браником«?

— Ето шта се догодило. Поболео нам се. Илија је побегао у купку, само да не гледа његову муку. Наопако, ако не дај Боже умре. Шта ћемо ми онда?! Увек смо рачунали да ће нас он подржати... А кад тамо, поболе се.

— Па је ли опасно?

— Испрва је била кијавица. Нисмо се много ни осврталн. Али се убрзо из кијавице развила инфлуенца, и дај Боже да се не излеже запаљење плућа.

— О, о, о! А од куд је дошло то, молим вас?!

— Разхладио се! Увек се сиромах чувао, а и ми смо га учили: увиј се добро и закопчавај се, не иди тако »раздрљен« на народни ветар, јер можеш настрадати. Па и слушао нас је сиромах, а сад гле...

— А кад је то назебао?

— Та ишао мало до Тоше Бекића у Панчево... Не може знате ни он увек све само уз народ, као баба уз фуруну. То му се противи и парави. Напослетку и ми нисмо противни, ал није морао ићи баш тако далеко, па онда по оном блату. А донде је блатњав, каљав пут, до зла бога.

— Хм, хм! А каква му је била голема невоља, да иде тако »далеко«. Јер да је далеко, признаћете и сами.

— Хм, каква му је била невоља?! Чика патријарх га је обрлатио, а он није могао да му одрече. Обећао му, да ће га водити у кукуружњу бербу, па сад се дао са свим за њим. Та оно ни ми нисмо противни. Хајде де, мало га пољубити у руку, мало му викнути живео, али ићи за њим, молим вас, чак до Тоше Бекића! Напослетку и да је ишао, али да је ишао паметно. Требао се добро увити и закопчати, али он онако »отворен...« Ух, ух! Свог га је продувао народни ветар. Дај боже, да нам остане! — А ви сте дошли да га видите јелте?

— Та дошао сам да га питам: какво се то изненађење спрема на велико-бечкеречком збору? Он је, знате, писао нешто о томе, па ваљда зна...

— Та знате, распитивала се о томе поверљиво већ и бечкеречка полиција. Али он... Знате, право да вам кажем, оно је већ напи сао болестан и у бунилу.

— Па шта ћете сад?

— Та молим Вас, лако је с тим. Ја на пр. сигурно знам за једно изненађење, које се спрема у Вел. Бечкереку о збору.

— Истина?! Да неће доћи на збор чика патријарх?

— Не, не! Него сам дознао, да ће на дан збора сви бирташи у Вел. Бечкереку подићи цену пиву и то са два филера по чаши.

— Ах! Није могуће!

— Богме још како! Ми нећемо да пишемо више о изненађењу, јер нами је пресело, али молим вас, раструбите и то онако испод руке. Може бити да ће и та ситница задржати некога од збора. Нека задржи ма двоје-троје, опет смо ближе кући...

— Хајд, хајд, раструбићу.

— Молим Вас раструбите, али само испод руке. Та ако ништа друго, право је, да чика патријарх дочека још једну кукуружњу бербу...

Обећао сам да ћу раструбити, па ево и трубим.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 4. августа.

Чикаго. 4000 Ираца држали су овде збор и жестоко говорили у корист слободе Ирске. Говорници рекоше, да би требало побунити и распалити све знатније вароши Енглеске, те тиме створити повољне прилике за подизање Ирске.

Беч. Аустријски аграрци су донели резолуцију против немачке ђумручке тарифе, да се влада одупре повишењу тарифе.

Трговина.

НОВИ САД, 4. авг. 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·50—60 н. Пшеница средња фор. 7·30—40 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н. Наполица ф. 6·50—80 н. Јечам нови фор. 5·60—70 Зоб фор. 5·50—70 новч. — Кукуруз у зрну фор. 4·70—80 ф. нови у клипови ф.

Маст 48 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.		живе мере
„ средњи . .	29—31 нов.		
„ лаки . . .	27—28 нов.		

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—28 нов.	по клгр.
Јагањци	5—12	по пару. фор.
Овци .	8—16	по пару. фор.

Стање воде под Новим Садом.

4. августа било је	3·20 мет.
5. августа било је	3·21 мет.

Нови Сад, 4. августа.

Српско трговачко удружење. У данашњем броју „Заставе“ доносимо позив на конституишућу скупштину српског трговачког удружења. Скупштина је заказана за уторак 11. септ. о. г. у Н. Саду у дворници „Царице Јелисавете“. — Цела ствар трговачког удружења беше застала и запела за ову скупштину. Сад ће и то питање ма у ком правцу поћи напред. Ми се надамо, да ће трговци наши наћи на овој скупштини прави пут, да дођу бар до почетне организације своје, а за даље је после већ лакше.

ПОЗИВ.*)

Овим се позивају чланови

Српског трговачког удружења у Н. Саду

да изволе доћи на

конститујисајућу скупштину

овога удружења, која ће се одржати

у уторак, дне 11. (24.) септембра 1901. год.

у 3 сата после подне

у дворници код „Царице Јелисавете“ у Новом Саду.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење чланова.
2. Извештај одбора за оснивање.
3. Установљење правила.
4. Давање разрешнице одбору за оснивање.
5. Избор управног одбора.
6. Избор надзорног одбора.
7. Избор четворице чланова за оверовљење скупштинског записника.
8. Евентуални предлози.

У Новом Саду, дне 8. августа п. н. кал. 1901. год.

ОДБОР ЗА ОСНИВАЊЕ
СРПСКОГ ТРГОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА
у Новом Саду.

*) Умољавају се сви српски листови да изволе прештампати овај „Позив“.

ОГЛАСИ.

Школска објава.

У новосадској српској вишој девојачкој школи трајаће уписивање ученица за идућу школску 1901.—1902. годину 1. 2. и 3. септембра по нов. кал. — 4. септембра делиће се књиге сиротим ученицама и писаће се подела часова, а 5. септембра отпочеће редовна предавања.

У I. разред примаће се ученице, које су навршиле 10 годину живота и четири разреда осн. нар. школе. — Ученице из V. и VI. разр. осн. нар. школе примаће се у старије разреде, ако на пријемном испиту искажу довољан успех из свију предмета I. и II. разреда наше школе.

При уписивању доносе ученице са стране крштеницу, а све, без разлике, школску сведоџбу из последње године и уверење, да су накаламљене кравијим богињама.

Које долазе први пут, плаћају уписнину од 2 круне, а све још по 1 круну пристојбе за школску сведоџбу.

У суботу 18. (31.) августа одржаће се пријемни приватни, накнадни и поправни испити.

499 1—2 **УПРАВА.**

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ

купује најбољом ценом следеће лозове:

Jo sziv,
Мађарског црвеног крста
Домбау Базилика
Талијанског црвена крста
2% Српска лутр. зајма од 100 динара
Аустријска црвена крста.

Ко жели исте продати, молим, да се због цене на мене писмено обрати. 478 2—6

---

* Примам млађе ђаке *

ИЗ ДОБРИХ КУЋА НА

СТАН И ХРАНУ

водим над њима најозбиљнији надзор, при том уживају домаћи питоми одгој, у кући се говори искључиво немачки. На писма одговарам и српски. Школска година почиње 14. септ. по нов. — Ради сазнања о мојој кући и уредности, позивам се на г. Пају Ј. Поповића трговца из Дарувара у Славонији.

Mariana Schuster Lehrers-Witwe
469 3—3 in Graz Kopernikusgasse

К. З. РОГАЧИ

ЛЕКАРНИЦА КОД СВ. СТЕВАНА
ВЕЛИКА КИКИНДА, БАНАТ.

Читај, узми, нећеш се кајати!

Наталија од ђурђица помада, млеко, сапун и пудер. Не само да улепшава лице и чини га за десет година млађим, а поред тога образ са свим очисти, да постане бео. — Јетрене и сунчане пеге, бубуљице, пришћеве, црвену и црну кожу и све нечистоће, одстрањује управо чудноватом брзином. Огребине, посљедице козица и боре (знаке старости) са свим се изравнају, а лице постаје као брашно глатко и румено као у младости. — 1 тегла велика ф. 1·25; мала 50 н., млеко 80 новч., сапун 50 новч., пудер (бео, ружичаст или крем) 1 фор.

Венера помада и балзам за растење косе. Мирне душе може се казати, да је то прокушано и најсигурније средство за растење браде, јер не само да предупређује опадање косе већ и тамо, где се показују делови ћелавости, израсте за кратко време, те постане бујна и лепа коса као у младости. Коса добије леп сјај и мирис. Успех је сигуран. Цена 1 тегли 1 фор. 80 нов., а поред тога балзам 80 новч.

Карборин, регулатор косе. До данас најбоље, нешкодљиво и најсигурније средство, које повраћа оседелој коси после кратке употребе, пређашњу природну боју, не бојадише нити косу, нити рубље. Одстрањује напротив несносни перут и предупређује опадање косе, даје коси најлепшу светлу смеђу и црну боју Цена једне велике боце 1 фор.

За оне који пате од стомака

КИНАПЕНТОЛ.

Многи и многи — хиљадама њих — који пате од стомака, траже скупе бање ради лека, без да много пута утехе нађу. С тога сваки онај, који хоће од те болести што пре да се опрости — нека узме **Кинапентол**. 1 боца 3 круне, 3 боце за целу куру 8 круна франкирано. 422 9—12

Велики рибњи паприкаш.

У Заплеталовој новосаграђеној гостионичкој дворани на новосадској станици дунавскога паробродскога друштва, стоји од 5. (18.) августа пре подне до 7. (20.) августа у подне поштованој публици на углед велика

ВАНРЕДНА ДУНАВСКА ЈЕСЕТРА

која је тешка око 40 килограма, од које ће се 7. (20.) августа у вече у 6 сати приредити

ВЕЛИКИ

рибњи паприкаш,

на који се поштована публика учтиво позива.

С поштовањем
Карло Заплетал.

1—1 502

Два помоћника

који су вични у галантеријској, краткој и белој роби, биће одма примљени. Оба, старији и млађи помоћник, морају бити изврсни продавци. Понуде са означењем плате и сведочбе у препису треба упутити на

500 1—3 **Weiss & Adler**
у Митровици.

СТЕЛАЖИ ЗА ДУЋАН за шпецерајску и манупфактурну радњу подесни са осталим потребама и 50 ладли продају се Упитати се код управе „Привредника“ у Загребу. 501 1—1

КУЋА БР. 15.

у Телечковој улици продаје се из слободне руке. Упитати ваља у самој кући.

461 2—3

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ!

Да можемо п. н публици вароши Новог Сада и околине што величанствено пружити, отварамо у Новом Саду, главна улица бр 3. — на ћошку Дунавске улице — 15. августа ове године

НОВО ВЕЛИКО КОНФЕКЦИОНО И ОД КРЗНА

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

какво се само у престоници може наћи.

Елеганција, безприкоран крој и избор, каквога још никад у Новом Саду не беше у конфекцији и од крзна одело за господу, госпође и децу, ставља нас у тај положај, да можемо поштованој п. н. публици

СВЕ МОГУЋЕ ПРОБИТКЕ ПРУЖИТИ.

Обећавајући најсолиднију послугу и **НАЈНИЖЕ ЦЕНЕ**, молимо да наше ново подузеће имате доброту потпомоћи.

С високопоштовањем

Нова радња главна улица број 3. **ВИГЕНФЕЛД И ШРАЈБЕР** **у Новом Саду** главна улица број 13.

439 2—20

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

И

ПАНСИОНАТ

У БЕЧУ

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**)

Циљ је ове школе, да младићи који немачки знају обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachkurs) у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су често на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета које на српском, које на немачкмм језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине 100 фор. а вр. годишње а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учини и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 3. (16.) септембра. 400 4—6

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду